

Tredje söndagen i fastan

(Oculi.*)

Predikan på distans 2021-03-07.

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige

Kampen mot de onda makterna.

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader! Vi tackar dig för att du på nytt låter oss lyssna till ditt heliga och saliggörande ord. Sänd din Ande till att verka genom ordet så att djävulen inte får någon makt med oss. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. *Amen.*

Predikotext. Evangeliet 1:a årg. Luk. 11:14-28 Kristus och världsfursten.

14 Vid den tiden drev Jesus ut en ond ande som var stum. När den onda anden hade farit ut, talade den stumme och folk var förundrade. 15 Men några av dem sade: "Det är med hjälp av Beelsebul, de onda andarnas furste, som han driver ut andarna." 16 Andra ville pröva honom och begärde ett tecken från himlen av honom.

17 Men han visste vad de tänkte och sade till dem: "Ett rike som är splittrat blir ödelagt, och hus faller på hus. 18 Om nu Satan skulle vara splittrad och i strid med sig själv, hur kan då hans rike bestå? Ni säger att det är med hjälp av Beelsebul jag driver ut de onda andarna. 19 Men om jag driver ut andarna med Beelsebul, med vem driver då era söner ut dem? De blir alltså era domare. 20 Men om det är med Guds finger jag driver ut de onda andarna, då har Guds rike nått er.

21 När den starke beväpnad vaktar sin gård får hans ägodelar vara i fred. 22 Men kommer det en som är ännu starkare och besegrar honom, då tar han ifrån honom alla de vapen som han litade till och fördelar bytet. 23 Den som inte är med mig är mot mig, och den som inte samlar med mig skingrar.

24 När en oren ande har farit ut ur en människa, går den genom ökentruer och söker efter en viloplats men finner ingen. Då säger den: Jag vänder tillbaka till mitt hus som jag lämnade. 25 När den kommer och finner det städat och snyggt, 26 går den och hämtar sju andra andar som är ännu värre, och de går in och bosätter sig där. För den människan blir slutet värre än början."

27 När Jesus sade detta ropade en kvinna i folkskaran: "Saligt är det moderliv som burit dig och de bröst du har diat!" 28 Han sade: "Säg hellre: Saliga är de som lyssnar till Guds ord och bevarar det."

Predikan sammanfattas i tre delar.

1. De onda andarna behärskar världen.
2. Jesus driver ut de onda andarna.
3. Genom dopet drivs djävulen ut.

1. De onda andarna behärskar världen.

Moderna människor vill inte gärna höra talas om djävulen och de onda andarna. Man anser att detta tillhör en förgången tid då människor trodde på alla möjliga ovetenskapliga saker. Ändå använder många djävulens namn dagligen i förskräckliga svordomar. De vet inte att de därmed åkallar djävulen eller använder Guds namn på ett föraktfullt sätt. Men Bibeln beskriver djävulen och alla hans onda änglar på ett realistiskt sätt. De var alla en gång skapade av Gud som goda änglar. Men så avföll de och gjorde uppror mot Gud. Sedan dess är djävulen Guds värste fiende. Han lockade också med sig människorna efter sitt fall. Han lockade först Eva och sedan Adam att bryta mot Guds bud och äta av den förbjudna frukten. Det står:

Herren Gud tog mannen och satte honom i Edens lustgård för att odla och bevara den. Och Herren Gud gav mannen denna befallning: "Du kan äta fritt av alla träd i lustgården, men av trädet med kunskap om gott och ont ska du inte äta, för den dag du äter av det ska du döden dö." (1 Mos. 2:15ff).

Adam och Eva visste alltså att det skulle innebära dödsstraff om de åt av kunskapens träd. Men naturligtvis hade de inte tänkt att överträda Guds befallning. De trodde ju på Herren och älskade Honom över allting. Men så kom djävulen i gestalten av en orm. Han kom först till Eva som var den svagare. Han inledde ett samtal som var förrädiskt. *"Har Gud verkligen sagt att ni inte får äta av något träd i lustgården?"* Djävulen visste givetvis att Gud inte hade sagt så, men genom denna list fick han Eva att inleda ett samtal med honom. Så gör också djävulen med oss. Han lockar in oss i ett samtal, som han sedan med sin list leder så att vi först blir förvirrade och sedan faller för hans onda planer. Eva svarade: *"Vi får äta av frukten från träden i lustgården, men om frukten på trädet mitt i lustgården har Gud sagt: Åt inte av den och rör inte vid den, för då kommer ni att dö."* I sin iver att förklara vad Gud hade sagt lägger Eva till att de inte fick röra vid trädet.

Men detta hade Gud inte sagt. Så hade djävulen redan lockat Eva att lägga till saker till Guds ord. Så kommer han med sitt frontalangrepp: *"Ni ska visst inte dö! Men Gud vet att den dag ni äter av den kommer era ögon att öppnas, och ni blir som Gud med kunskap om gott och ont."* Här säger djävulen rakt på sak, öppet: Gud ljuger! Han har sagt att ni inte ska dö. Men det är lögn. Gud vet att era ögon i stället ska öppnas så att ni blir som Gud själv med kunskap om gott och ont. Gud hade ju sagt att trädet mitt i trädgården var *"trädet med kunskap om gott och ont"*. Där hade djävulen rätt. Men Gud hade allvarligt förbjudit dem att äta av detta träd och sagt att de då skulle straffas med döden. Detta motsäger nu djävulen med all kraft. Nej, nej, nej! Gud vet att ni då skulle bli lika honom och få samma kunskap som han. Gud vill inte tåla denna konkurrens. Därför har Gud ljugit. Han vill inte unna er denna underbara kunskap som gör er lika honom.

Vi ser här hur listig djävulen är. Han har nu utmålat den förbjudna frukten som något helt underbart. Kvinnan behöver bara äta av frukten så blir hon som Gud själv. Hon kände sig säkert också arg på Gud som har försökt lura henne och Adam att inte äta av denna underbara frukt. Hon har så fattat större förtroende för djävulen, som verkar så sympatisk och talar om hur allting egentligen förhåller sig. Så står det:

Och kvinnan såg att trädet var gott att äta av och en fröjd för ögat. Trädet var lockande eftersom det gav förstånd, och hon tog av frukten och åt. Hon gav också till sin man som var med henne, och han åt.

Så uppnådde djävulen sitt mål. Adam och Eva fick sina ögon öppnade. Men inte så som ormen hade sagt, utan som Gud hade sagt. Nu såg de sin nakenhet med skam. Nu gömde de sig när Gud kom i lustgården. Nu fick de höra domen över både djävulen och sig själva. De blev dömda till döden som Herren hade sagt. Det var både den kroppsliga, den andliga och den eviga döden.

Aposteln Paulus skriver:

Därför är det så: Genom en enda människa kom synden in i världen, och genom synden döden. På så sätt nådde döden alla människor, eftersom alla hade syndat (Rom. 5:12).

Och Jesus säger:

Ni har djävulen till far och vill följa er fars begär. Han har varit en mördare från början och har aldrig stått på sanningens sida, för det finns ingen sanning i honom. När han talar lögn talar han utifrån sig själv, för han är en lögnare och lögnens fader (Joh. 8:44).

Och aposteln Johannes skriver:

Hela världen är i den ondes våld (1 Joh. 5:19).

2. Jesus driver ut de onda andarna.

I vår predikotext driver Jesus ut en ond ande som var stum. Då började den stumme att tala. Jesus hade botat honom. Detta visar oss att Jesus, Guds Son, har makten över djävulen. När Jesus gjorde under, botade sjuka och drev ut onda andar var det för att visa att han är mäktigare än Satan. Han är ett med Fadern. Han är sann Gud. Han frestades av djävulen men övervann alla hans frestelser. När djävulen drev de ogudaktiga, andliga ledarna till att få Jesus korsfäst och dödad av romarna såg det ut som om djävulen hade segrat. Fariséerna och de skriftlärde trodde verkligen att Jesus var besatt av en ond ande och att han var en falsk lärare. Några säger ju: *Det är med hjälp av Beelsebul, de onda andarnas furste, som han driver ut andarna (v. 15).* Men Kristus uppstod på den tredje dagen. Därmed bevisade Gud att Jesus verkligen var Messias, Guds Son, som fullkomligt hade besegrat djävulen. Löftet om detta hade Gud redan gett till Adam och Eva när han uttalade straffet över ormen med orden:

Jag ska sätta fiendskap mellan dig och kvinnan och mellan din avkomma och hennes avkomma. Han ska krossa ditt huvud och du ska hugga honom i hälen (1 Mos. 3:15).

Kvinnans avkomma eller säd, som det ordagrant står, var den kommande Messias, Kristus. Han skall krossa djävulens huvud, d.v.s. hans makt. Men samtidigt som detta skedde skulle han själv blir stungen i hälen. Det betydde att Jesus måste lida och dö för att besegra djävulen. Genom sin död tog han på sig hela människosläktets synd och dog i vårt ställe. Därför kan djävulen inte längre anklaga oss för synd inför Gud. Därmed är hans makt bruten. Aposteln Paulus citerar psaltaren (Ps. 68:19) och skriver:

Därför heter det: Han steg upp i höjden, han tog fångar och gav människorna gåvor. Det att han steg upp, vad innebär det om inte att han också steg ner till jorden? Han som steg ner är också den som steg upp över alla himlar för att uppfylla allt (Ef. 4:8ff).

I grundtexten används ett uttryck som betyder att Jesus ”fångade fångelset”. Genom sin död och uppståndelse besegrade han fullkomligt Satan och omintetgjorde hela det hemska fångelse där vi var djävulens fångar. Efter sin uppståndelse for han så ner till helvetet och förkunnade sin seger för de ogudaktiga som på Noas tid inte trodde på Guds ord utan gick under i syndafloden. Aposteln Petrus skriver:

Han blev dödad till kroppen men levandegjord genom Anden. I Anden gick han sedan och förkunnade sin seger för andarna i fångelset, för dem som förr hade vägrat lyssna när Gud väntade tåligt under Noas dagar medan arken byggdes. I den blev några få, åtta själar, frälsta genom vattnet (1 Petr. 3:18ff).

Att Jesus gick ner till helvetet ”i Anden” betyder inte att det endast var hans Ande som gick ner. Nej, det betyder att han gick ner dit i Andens kraft som den uppståndne Kristus, vars kropp nu blivit levande igen. Enligt löftet om kvinnans säd som skulle trampa sönder ormens huvud förkunnade nu den uppståndne Herren sin seger också i helvetet. Noa, som hade trott på Guds löfte, blev med sin lilla familj på åtta personer räddade genom tron på den kommande Kristus. Men hela den otrogna världen gick under i flodens vatten. Det var Guds straff för synden och otron. Det var också en förebild för dopet. Detta leder oss över till den sista punkten.

3. Genom dopet drivs djävulen ut.

Arken och syndafloden var en förebild för frälsningen genom det kristna dopet. Därför brukar vi i den lutherska kyrkan vid dopet be den gamla, vackra syndaflodsbönen som lyder så:

”O allsmäktige, evige Gud, du som efter din stränga, rättvisa dom genom syndafloden fördömt den otrogna världen men bevarat den troende Noa tillsammans med sju

personer efter din stora barmhärtighet; du som dränkt den förstockade Farao och hela hans här i Röda havet men fört ditt folk Israel torrskott därigenom, och som genom dessa händelser förebildat det heliga dopet; du som också genom din älskade Sons, vår Herres Jesu Kristi dop helgat och insatt Jordan och alla vatten till en hälsosam flod och ett rikligt bad till ny födelse,

vi ber dig, se i mildhet till denne din tjänare N. N. och ge honom en rätt tro. Förnya honom i Anden genom denna hälsosamma flod, så att all hans synd, som han har från Adam må dränkas och förgås, och så att han må skiljas från de otrognas skara och komma in i arken, som är din heliga kyrka. Låt honom där uppfyllas med den helige Ande och enligt ditt löfte med alla heliga få ta emot det eviga livet. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen.”

I fornkyrkan brukade man döpa nya medlemmar av kyrkan vid påsk. De som genom Guds ord hade blivit omvända fick först en grundlig katekesundervisning. Därför kallades de *katekumener*. Fastan var en förberedelse för dopet och genom texterna om hur Jesus driver ut onda andar blev man påmind om att Jesus genom dopet befriar oss från djävulens makt och våld. Vid dopet använde man ett ritual med både *exorcism* (utdrivning av djävulen i början av dopakten) och där den som döps vi själva dopet avsägar sig djävulen. Vid reformationen behöll Luther detta för att visa att dopet verkligen föder på nytt och befriar den döpte från djävulens våld. Vid dopet svarar den som döps på följande frågor (vid barndop svarar faddrarna i barnets ställe):

Pr. Må Herren bevara din ingång och din utgång nu och till evig tid.

N. N., avsägar du dig djävulen? Svar: Ja

Och alla hans gärningar? Svar: Ja

Och allt hans väsende? Svar: Ja

Tror du på Gud Fader allsmäktig, himmelens och jordens skapare? Svar: Ja

Tror du på Jesus Kristus, hans enfödde Son, vår Herre, vilken är avlad av den helige Ande, född av jungfrun Maria, pinad under Pontius Pilatus, korsfäst, död och begravnen, nedstigen till helvetet, på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda, uppstigen till himmelen, sittande på allsmäktig Gud Faders högra sida, därifrån igenkommande till att döma levande och döda?

Svar: Ja

Tror du på den helige Ande, en helig, allmänlig kyrka, de heligas samfund, syndernas förlåtelse, kroppens uppståndelse och ett evigt liv? Svar: Ja

Vill du bli döpt? Svar: Ja

Därefter döper prästen i Faderns, Sonens och den Helige Andes namn.

Nu står det i vår text: *Det är med hjälp av Beelsebul, de onda andarnas furste, som han driver ut andarna (v. 15)*. Djävulen kunde inte tåla att Jesus drev ut honom. Därför intalar han otrons människor att Jesu verksamhet är av djävulen. Så är det också många som reagerar mot det lutherska, bibliska dopritualet. De tror inte att den döpte verkligen befrias från djävulens makt och menar att dopritualet är en fråga om magi och rester från en mörk medeltid. Den kyrka som framför andra alltid har bekämpat den bibliska tron på dopets makt att frälsa är den reformerta.

Låt oss ta ett exempel från kyrkohistorien. Hertig Johan Georg av Anhalt var son till furst Joachim Ernst, som ivrade för den lutherska bekännelsen. Men furst Joachim dog 1586 och hans son Johan blev furste hade denne sympatier för den reformerta kyrkan. Han påbjöd därför att exorcismen skulle avskaffas i hela landet Anhalt. Hertig Johan Georg författade

också en liten dopbok för att folket skulle förstå att exorcismen var både onödig och anstötlig. Boken skickades till alla präster i landet. Motståndet mot dopboken försvann snabbt. Men en enda präst protesterade. Det var den fromme och lärde Johan Arndt. Han insåg att den nya dopboken var första steget till att införa den obibliska, reformerta läran. Enligt denna lära är Kristus inte närvarande i nattvarden med sin kropp och sitt blod. Man mottar bara bröd och vin. Enligt den reformerta läran verkar Gud inte heller syndernas förlåtelse genom dopet och de andra sakramenten. Nåden ges istället direkt i människans hjärta. Nåden gäller inte heller alla människor, utan endast de utkorade. Övriga människor är utkorade till förtappelse. Ingen människa kan heller avfalla från tron. Inför hotet om att denna obibliska lära skulle införas vägrade Johan Arndt att avskaffa exorcismen och att undervisa enligt den nya dopboken. Han blev då avsatt från sitt ämbete och landsförvisad med sin familj under mycket svåra förhållanden. Men Johan Arndt hade rätt. År 1596 infördes den reformerta läran i landet.

Att dopet verkligen föder på nytt och frälsar från synden lärs tydligt och klart i Skriften. Jesus säger:

Den som inte blir född av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike. Det som är fött av köttet är kött, och det som är fött av Anden är ande (Joh. 3:5f).

Och Paulus skriver:

Han frälste oss genom ett bad till ny födelse och förnyelse i den helige Ande, som han rikligt utgöt över oss genom Jesus Kristus, vår Frälsare, för att vi ska stå rättfärdiga genom hans nåd och bli arvingar med hopp om evigt liv (Tit. 3:5ff).

Nu lovar Gud att dopets nåd gäller för hela vårt liv. Dopet är det medel som skänker oss den helige Ande och trons gåva. Det är ett löfte om syndernas förlåtelse för Kristi skull. De som förnekar dopets kraft att frälsa förnekar också Kristus som lovat detta. I vår text varnar Jesus för att de onda andarna kan komma tillbaka till den människa som blivit en kristen. Jesus säger:

När en oren ande har farit ut ur en människa, går den genom ökenstrakter och söker efter en viloplats men finner ingen. Då säger den: Jag vänder tillbaka till mitt hus som jag lämnade. När den kommer och finner det stödat och snyggt, går den och hämtar sju andra andar som är ännu värre, och de går in och bosätter sig där. För den människan blir slutet värre än början.” (v. 24ff).

Detta är avfallets hemska möjlighet. Jesus varnar för att den som har blivit rättfärdiggjord kan mista sin tro igen. Då vänder de onda andarna tillbaka in i hans eller hennes liv. Detta sker om en människa inte längre tar det så noga med synden utan börjar försvara den i sitt liv. Det sker när en människa försummar Guds ord och slutar att gå i kyrkan. Det sker också när djävulen genom sina falska läror lockar människan bort från den rätta tron in i sekternas lögner. För en sådan människa blir slutet värre än början.

Men Jesus säger i slutet av vår text:

Saliga är de som lyssnar till Guds ord och bevarar det (v. 28).

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. *Amen.*

En pålysning. Dop sker på lördag 13 mars på Himlabacken, av Otto Heller. Dopförrättare är Johannes Rydh, fadder Malena Rydh. Vi anbefaller lille Otto i Guds hand och ber om Herrens rika välsignelse över honom och hans familj.

* Dagens latinska namn *Oculi* (Mina ögon) kommer från söndagens antifon (Ps. 25:15). Denna bibelvers lyder så på svenska och latin:

Mina ögon ser alltid upp till Herren,
för han drar mina fötter ur nätet.

Oculi mei semper ad Dominum,
quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos.